

**Vergelijking van de toezichtstarieven
in een internationaal perspectief**

Juli 2007

INHOUDSOPGAVE

1. Aanleiding	3
2. Onderzoek	3
3. Conclusies/Aanbevelingen	4
4. Bespreking/analyse	4
4.1 Vergelijking tarievenstructuren	4
4.2 Vergelijking doorberekende toezichtskosten voor financiële sector	6
Bijlagen	14
I. Overzicht financiering van de toezichthouders en kenmerken tarievenstructuren	14
II. Berekening toezichtskosten voorbeeldinstellingen	18
III. Bijdrage in de kosten van financiële toezichthouders door de financiële sector	20

1. Aanleiding

In Nederland betalen instellingen die onder het toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) of van De Nederlandsche Bank (DNB) vallen zelf het merendeel van de kosten die voor het toezicht worden gemaakt. Deze doorberekening is gebaseerd op het profijtbeginsel, dat wil zeggen dat de kosten daar neerslaan waar het voordeel van het toezicht wordt genoten. Deze aanpak is gebaseerd op het rapport *Maat Houden*¹ en uitgewerkt in o.a. de *Regeling bekostiging financieel toezicht*². De toezichtskosten worden door middel van tarieven aan de financiële instellingen doorberekend. Deze tarieven worden op basis van voorstellen van de toezichthouders jaarlijks door de minister van Financiën vastgesteld.

Zowel financiële instellingen als ook de Tweede Kamer hebben in het verleden regelmatig de kosten van het toezicht ter discussie gesteld. Kamerleden maakten zich zorgen over de totale kosten van het toezicht op de financiële sector in Nederland, terwijl financiële instellingen vooral opmerkingen maakten over de hoogte van de tarieven en de verdeling van de kosten. Daarbij kwam ook de internationale concurrentiepositie van Nederland als vestigingsplaats aan de orde. Een internationaal gezien hoge doorberekening van toezichtskosten aan Nederlandse financiële instellingen kan een negatieve invloed hebben op de internationale concurrentiepositie. In dit kader probeert dit onderzoek naar de tarieven van het toezicht samen met het parallelle onderzoek naar de totale kosten van de toezichthouders een beeld te geven van de totale en doorberekende toezichtskosten in de voor Nederland in dat opzicht meest relevante EU-landen.

2. Onderzoek

Er is onderzoek verricht naar de toezichtstarieven die worden doorberekend aan onder toezicht staande financiële instellingen in 12 Europese landen³. De data zijn direct verkregen van de toezichthouders en/of ministeries in de desbetreffende landen. Onder andere is onderzocht hoe de toezichtstarieven in de verschillende landen tot stand komen en hoeveel toezichthouders doorberekenen aan financiële instellingen.

¹ Kamerstukken II 1995/96, 24 036, nrs. 22 and 64

² Stcrt. 2003, nr. 249, pag. 73

³ België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden, Verenigd Koninkrijk

3. Conclusies/Aanbevelingen

- Alle onderzochte landen berekenen toezichtkosten door
- De totale Nederlandse doorberekening van kosten van het toezicht is iets boven gemiddeld
- NL doorberekening van toezichtkosten aan banken en verzekeraars is relatief hoog
- NL doorberekening van toezichtkosten aan pensioenfondsen is relatief laag
- Lagere doorberekening van kosten aan bankensector in andere landen lijkt voornamelijk te komen door het niet doorberekenen van kosten door de centrale bank. De vraag rijst of er geen sprake is van oneerlijke concurrentie wanneer het ene land al haar toezichtkosten doorberekend en het andere land niet.
- Er is meer aandacht nodig voor doorberekening aan nieuwe toetreders en kleine instellingen (is er sprake van te hoge toetredingsdrempels?).

4. Bespreking/analyse

4.1 Vergelijking tarievenstructuren

Een overzicht van de manier waarop toezichthouders hun toezichtkosten doorberekenen aan de financiële sector is opgenomen in bijlage I. In het onderstaande worden de belangrijkste conclusies toegelicht.

Rol van de centrale bank

Wanneer we de verschillende tarievenstructuren met elkaar vergelijken valt allereerst op dat alle landen in de steekproef toezichtkosten doorberekenen aan de financiële sector. Echter, in Spanje, Portugal en Frankrijk worden geen toezichtkosten doorbelast aan banken (en in Spanje ook niet aan de verzekering- en pensioensector). In al deze landen wordt het banktoezicht uitgeoefend door de centrale bank en niet door een aparte toezichthouder.

In Nederland, waar de centrale bank de prudentieel toezichthouder is, en in Ierland, waar de toezichthouder een autonome entiteit binnen de centrale bank is, worden de kosten van het banktoezicht grotendeels doorbelast aan de private sector (in Nederland $\pm 80\%$, in Ierland $\pm 50\%$). In de overige landen vallen de banken onder een aparte toezichthouder, die geheel gefinancierd wordt door de private sector (behalve in Oostenrijk waar de toezichtkosten van de aparte financieel toezichthouder voor $\pm 85\%$ worden doorbelast).

Het lijkt erop dat daar waar de centrale bank de toezichthouder is, de kosten van het toezicht in de meeste gevallen gefinancierd worden met publieke middelen, terwijl aparte toezichthouders doorgaans worden gefinancierd door middel van heffingen op de onder toezicht staande instellingen.

Dit resultaat wordt ondersteund door de recente bevindingen van Masciandaro, Nieto en Prast (2007)⁴ die onderzoek deden naar de financiering van het banktoezicht in 90 landen wereldwijd.

Tariefstructuur

De doorlopende toezichtstarieven worden meestal vastgesteld aan de hand van een vast tarief en een variabel tarief (ook in Nederland). Verder valt op dat de Ierse, Nederlandse, Zweedse en Britse tarievenstructuren gekenmerkt worden door een degressieve tariefsystematiek. Des te groter de financiële instelling, des te minder ze relatief bijdragen aan de kosten van het toezicht. Het achterliggende idee is dat het uitvoeren van toezicht op kleine instellingen relatief gezien duurder is. De kosten van toezicht stijgen niet lineair met de grootte van een financiële instelling, maar degressief.

Verder blijkt, wanneer we de tarievenstructuren vergelijken, dat Nederland een relatief gespecificeerd systeem van toezichtstarieven en heffingsmaatstaven hanteert. De toezichtkosten worden per subcategorie van onder toezicht staande instellingen vastgesteld en vervolgens worden die kosten binnen de categorieën verdeeld over de instellingen volgens bepaalde heffingsmaatstaven. Dit voorkomt kruissubsidiëring, waar categorieën van financiële instellingen alleen betalen voor de toezichtkosten die gemaakt zijn voor de eigen 'groep'. Dit verfijnde systeem vergt daarentegen een relatief tijdsintensief systeem van urenregistratie en facturering, wat leidt tot hogere toezichtkosten. Een grovere indeling van categorieën (zoals in Zweden of Finland) heeft als voordeel dat het de toezichtkosten vermindert en bovendien grote fluctuaties binnen een bepaalde categorie vermijdt. Tijdens de evaluatie van de bekostiging van het financieel toezicht hebben verschillende marktpartijen aangegeven dat zij vereenvoudiging van de systematiek ondergeschikt vinden aan de wens om kruissubsidiëring tussen categorieën te voorkomen. Zij gaven aan bereid te zijn de daaruit voortvloeiende administratieve lasten te dragen.

Toetredingsdrempels

Om Nederland als vestigingsplaats voor financiële instellingen aantrekkelijk te houden, is het allereerst noodzakelijk om de tarieven voor vergunningen en aanvragen zo laag mogelijk te houden. Vooral voor kleine financiële instellingen kunnen de toetredingstarieven een onoverkomelijke financiële hindernis vormen. Ook kunnen er drempels opgeworpen worden door de jaarlijks in rekening te brengen kosten voor het reguliere toezicht. Het gebruik van een nultarief (of zeer laag tarief) voor de eerste band van de doorlopende toezichtstarieven kan de financieringsbelemmeringen voor kleine bedrijven beperken (zoals in het VK en Ierland). Ook het bevrozen van de minimumprijs voor enkele jaren en het introduceren van kortingen voor kleinere financiële instellingen zijn instrumenten om barrières te verminderen. Het moet in overweging worden genomen om waar gewenst gebruik te maken van de mogelijkheid, zoals o.m. aangegeven in de Wft, om financiële barrières weg te nemen dan wel te verkleinen. De Wft gaat er overigens wel vanuit dat het niet door te berekenen deel van de kosten voor rekening van andere marktpartijen komt.

⁴ Masciandaro, D., Nieto, M. and Prast, H. (2007), *Who Pays for Banking Supervision? Principles and Practices*, DNB Working paper, No 141

4.2 Vergelijking doorberekende toezichtskosten voor financiële sector

Onderzocht is hoeveel toezichthouders doorberekenen aan financiële instellingen in de verschillende Europese landen.

Voorbeeldinstellingen

Allereerst is voor een intuïtieve 'grote' en 'kleine' bank en voor een intuïtieve 'grote' en 'kleine' levensverzekeraar geprobeerd om aan de hand van de tarievenstructuren te bepalen hoeveel zij in de verschillende landen betalen voor het doorlopende toezicht (zie bijlage II). Het blijft echter moeilijk om de doorlopende toezichtstarieven te vergelijken omdat de tarieven op verschillende grondslagen zijn gebaseerd (balanstotaal, risico-gewogen activa enz.). De resultaten dienen dan ook slechts ter indicatie. Voor Finland, Ierland, Nederland, Portugal, Zweden en het VK zijn de tarieven voor doorlopend toezicht vergeleken. Uit de vergelijking blijkt dat Nederland ten opzichte van de andere landen het meest doorberekent aan de 'kleine' bank, terwijl Zweden en Finland relatief het meest doorbelasten aan de 'grote' bank (en Nederland de 3^e plaats inneemt). Het in ons land opvallend hoge vaste tarief en het relatief zeer degressieve tarief voor banken t.o.v. de andere landen kan de reden zijn van dit resultaat. Portugal berekent niets door aan banken. Ierland en het VK hanteren relatief gezien de laagste tarieven voor zowel de 'grote' als 'kleine' bank. Bij het vaststellen van de tarieven voor het doorlopende toezicht zou meer rekening gehouden kunnen worden met de hoogte van het vaste minimumtarief en de mate van degressie (met het oog op het wegnemen van financiële barrières voor kleine instellingen).

Een vergelijking van de kosten van doorlopend toezicht voor de intuïtieve levensverzekeraars is eenvoudiger, omdat het tarief in veel landen gebaseerd is op het premie-inkomen. De tarieven voor de 'grote' en 'kleine' levensverzekeraar geven eenzelfde beeld. Het VK heft het hoogste tarief, Ierland, Zweden en Finland het laagste, en Nederland en Portugal hanteren een tarief dat hier tussenin ligt.

Bij de vergelijking van de tarieven voor de voorbeeldinstellingen zijn alleen de doorlopende toezichtskosten meegenomen, niet de eenmalige kosten voor vergunningen etc. Daarom is ook onderzoek verricht naar de totale bijdragen van de financiële sector in de kosten van het toezicht.

Totale toezichtskosten voor financiële sector

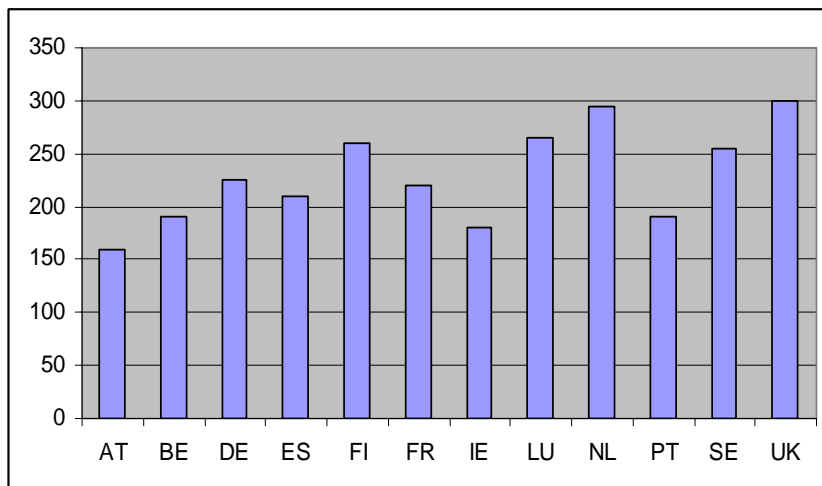
Bijlage III geeft een overzicht van de bijdragen van de onder toezicht staande financiële instellingen in de toezichtskosten per toezichthouder. De cijfers dateren uit 2006.

Deze absolute cijfers zeggen niet veel. Wanneer we de bijdragen van de financiële sector in de verschillende landen met elkaar willen vergelijken, moeten we ervan bewust zijn dat:

- de aard en de grootte van de financiële sectoren in de verschillende landen verschillen,

- de aard en de omvang van de verantwoordelijkheden van de verschillende toezichhoudende autoriteiten verschillen,
- de cijfers niet allemaal uit dezelfde periode dateren,
- variaties in wisselkoersen kunnen de resultaten enigszins beïnvloeden.

Om te corrigeren voor de verschillen in financiële sectorgrootte, is de sectorbijdrage gerelateerd aan de grootte van de financiële sector in de desbetreffende landen (zie figuren 2 en 4 respectievelijk). De grootte van de financiële sector is hierbij op twee manieren berekend en weergegeven in respectievelijk figuren 1 en 3. Figuur 1 relateert de grootte van de financiële sector aan het BBP. De financiële sectorgrootte is hier de som van de effectenbeurskapitalisatie, het bankkrediet aan de private sector en binnenlandse schuldeffecten die door de private sector worden uitgegeven⁵. Figuur 3 toont de absolute grootte van de financiële sector. De financiële sectorgrootte is hier de som van totale activa van kredietinstellingen, beheerd vermogen van investeringsfondsen, beheerd vermogen van pensioenfondsen en premie-inkomen van verzekeraars.

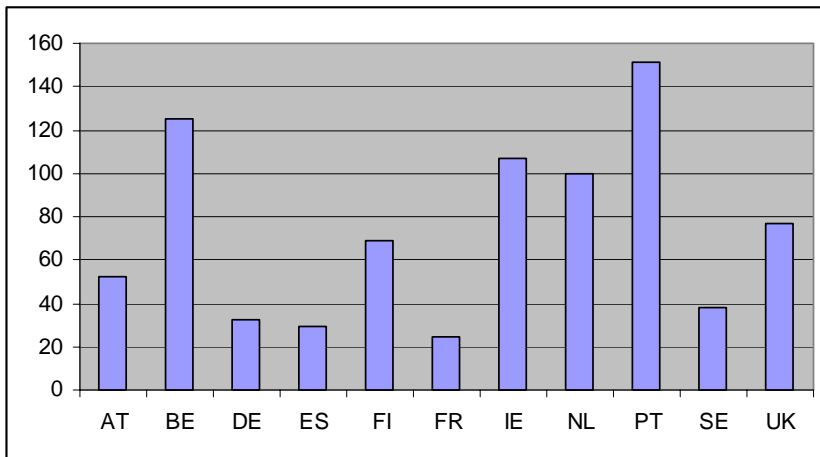

Figuur 1: Grootte financiële sector (% van BBP 2000-2005), Hartmann et al, 2006

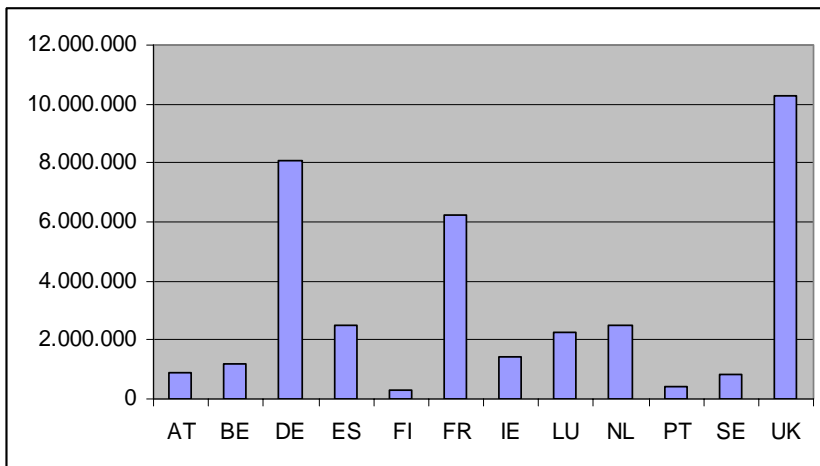
Bronnen: BIS, Eurostat, IMF International Financial Statistics, World Federation of Exchanges en ECB berekeningen.

Opmmerkingen: Som van (i) de effectenbeurskapitalisatie, (ii) het bankkrediet aan de private sector en (iii) binnenlandse schuldeffecten die door de private sector worden uitgegeven, gedeeld door BBP. Data voor LU exclusief schuldeffecten.

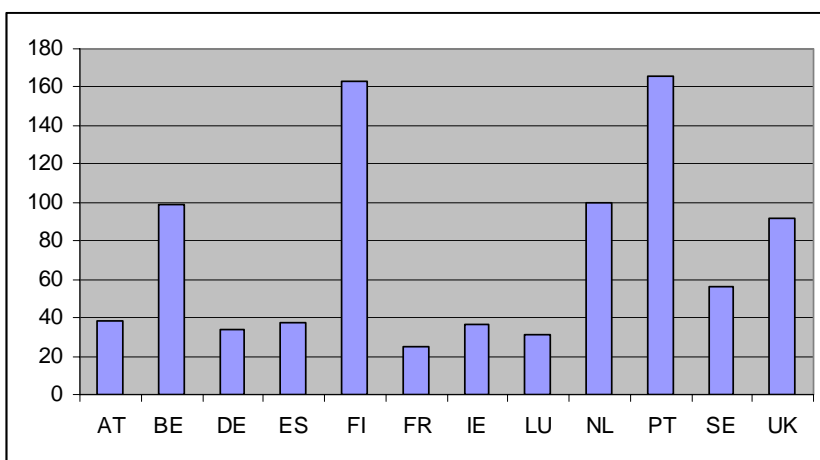
⁵ Hartmann, P. et al (2006), *The Performance of the European Financial System*, Conference on Financial Modernisation and Economic Growth in Europe, Berlin

Figuur 2: Bijdrage financiële sector in de toezichtskosten (2006) gerelateerd aan de grootte van de financiële sector (zoals gemeten in figuur 1). Geïndexeerd naar Nederlandse bijdrage (NL=100). Opmerkingen: exclusief Luxemburg. Voor Duitsland, alleen doorberekenende kosten BaFin meegenomen, data van doorberekenende kosten door de Bundesbank ontbreekt.

Figuur 3: Financiële sector grootte (EUR Mln 2005). Bronnen: ECB, CEA en CEIOPS. Opmerkingen: Som van (i) totale activa kredietinstellingen, (ii) beheerd vermogen investeringsfondsen, (iii) beheerd vermogen pensioenfondsen, en (iv) premie-inkomen verzekeraars.

Figuur 4: Bijdrage financiële sector in de toezichtskosten gerelateerd aan de grootte van de financiële sector (zoals gemeten in figuur 3). Geïndexeerd naar Nederlandse bijdrage (NL=100) Opmerking: voor Duitsland, alleen doorberekenende kosten BaFin meegenomen, data van doorberekenende kosten door de Bundesbank ontbreekt

Omdat de verplichte heffingen voor het Pension Protection Fund in het Verenigd Koninkrijk 64% van de totale financiële sectorbijdrage uitmaken, en dit in feite een garantiefonds is en geen bijdrage in de kosten van het toezicht, zijn de heffingen voor het Pension Protection Fund voor pensioenfondsen hier niet meegenomen.

Figuur 2 laat zien dat de financiële sector in Portugal relatief het meest betaalt voor toezicht, gevolgd door België, Ierland, Nederland en het VK. De Franse financiële sector betaalt t.o.v. de andere Europese lidstaten het minst voor toezicht. In figuur 4 betalen de financiële sectoren in Portugal en Finland het meest, gevolgd door Nederland/België en het VK. Opmerkelijk is dat de Portugese bijdrage in de kosten van het toezicht t.o.v. de andere lidstaten het hoogst is terwijl het banktoezicht hier volledig door de staat wordt bekostigd. De reden kan zijn dat de financiële sectorgrootte in Portugal relatief klein is waardoor de kosten voor de sector hoger uitvallen.

Opvallend is dat de kosten voor de Finse financiële sector aanzienlijk relatief hoger zijn gemeten naar grootte van de financiële sector ten opzichte van toegevoegde waarde van de financiële sector. Aan de andere kant is de Ierse bijdrage in figuur 4 veel lager dan in figuur 2. De Ierse financiële sector wordt gekenmerkt door een vrij grote investeringssector. De investeringssector wordt weerspiegeld in figuur 3 (door het totaal beheerd vermogen door investeringsfondsen mee te nemen), maar niet in figuur 1. Dit heeft tot gevolg dat de financiële sectorgrootte van Ierland in figuur 1 wordt onderschat en de relatieve bijdrage in figuur 2 overschat. Het belang van de financiële sector in Finland is gematigd, terwijl figuur 1 impliceert dat Finland in vergelijking met de andere landen een relatief grote financiële markt heeft. Met andere woorden, de financiële sectorgrootte van Finland wordt overschat in figuur 1 en de bijdrage van de financiële sector in figuur 2 onderschat. We kunnen concluderen dat figuur 4 een aannemelijker beeld geeft voor zowel Ierland als Finland.

Verder blijkt dat de Franse financiële sector in beide figuren het minst betaalt vergeleken met de andere landen. Het banktoezicht wordt hier volledig door de staat gefinancierd, wat een verklaring zou kunnen zijn voor de lage totale toezichtkosten voor de Franse financiële markt. Voor Nederland indiceren beide figuren dat de doorberekende toezichtkosten aan de financiële sector iets boven gemiddeld zijn.

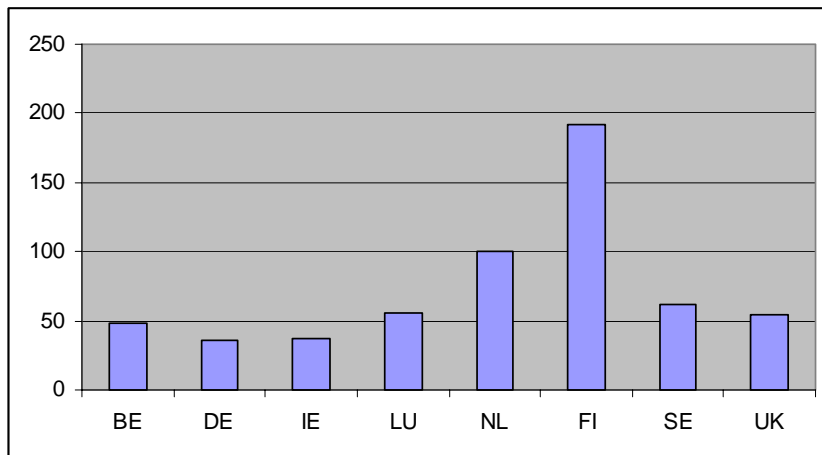
Opgesplitst naar sectoren

Tot dusver is de vergelijking gebaseerd op de totale sectorbijdrage. We moeten echter rekening houden met de verschillen in samenstelling van de financiële sector in de landen. Daarom is de totale financiële sector opgesplitst in vier segmenten:

- 1) De grootte van de kredietinstellingensector (gemeten door totale activa van kredietinstellingen)
- 2) De grootte van de verzekeringssector (gemeten door premie-inkomen van verzekeraars)
- 3) De grootte van de pensioensector (gemeten door beheerd vermogen van pensioenfondsen)

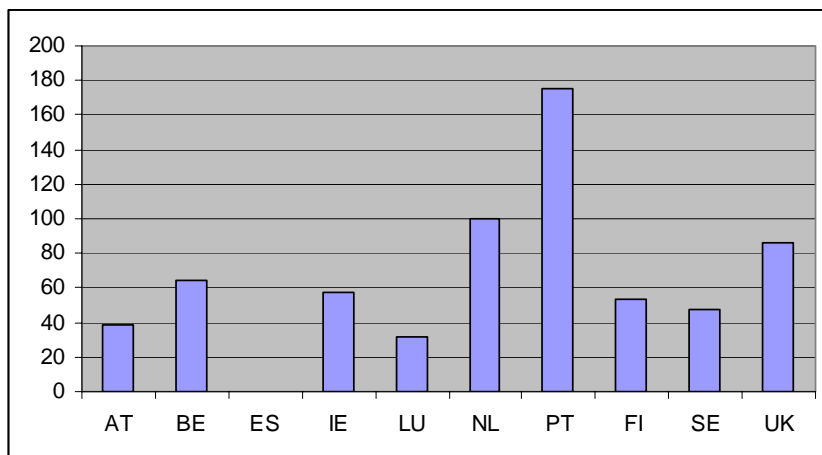
4) De grootte van de investeringssector (gemeten door beheerd vermogen van investeringsfondsen)

De bijdragen van de vier segmenten worden gerelateerd aan de grootte van de desbetreffende sector (zie respectievelijk figuren 5, 6, 7 en 8). Het blijft echter moeilijk om eenzelfde verdeling te maken van de toezichtkosten die de verschillende segmenten bijdragen, omdat de segmenten elkaar soms overlappen. Verder zijn de groottes van de financiële sectoren slechts schattingen. De figuren dienen dan ook alleen ter indicatie van de bijdragen van de afzonderlijke sectoren.

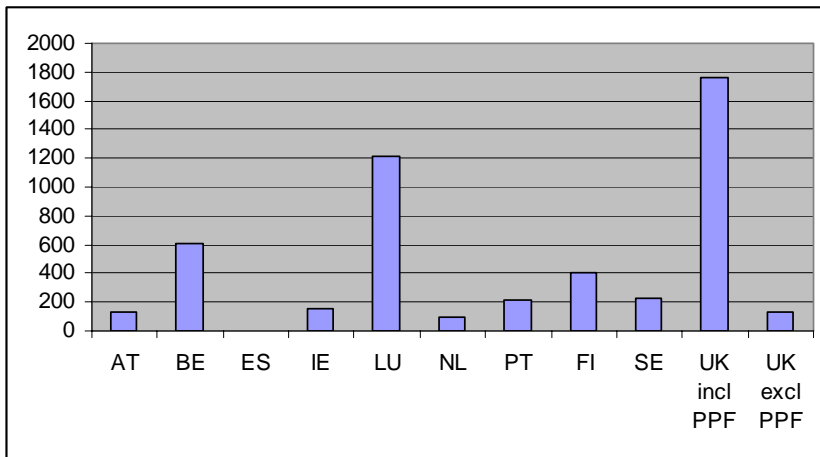

Figuur 5: Bijdrage kredietinstellingen gerelateerd aan de grootte van de kredietinstellingensector (totale activa kredietinstellingen). Geïndexeerd naar Nederlandse bijdrage (NL=100)

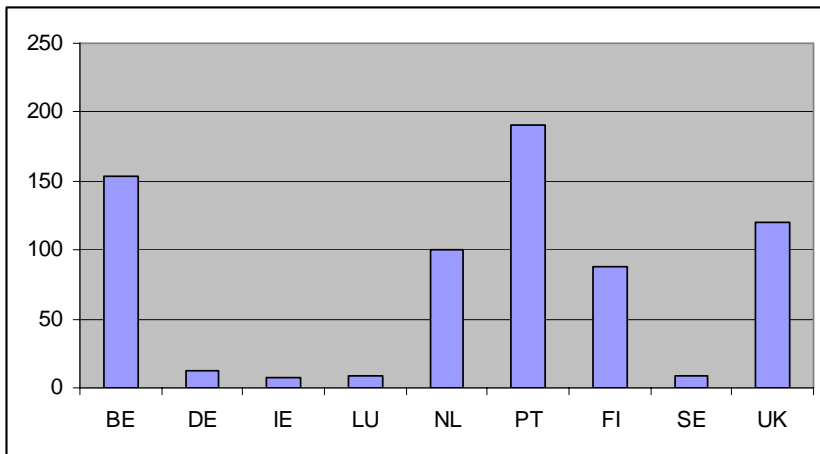
Opmerkingen: AT, FR, PT en ES weggelaten. Voor Duitsland is alleen BaFin meegenomen; data van de Bundesbank ontbreekt.

Figuur 6: Bijdrage verzekeraars gerelateerd aan de grootte van de verzekeringssector (gemeten door premie-inkomen verzekeraars). Geïndexeerd naar Nederlandse bijdrage (NL=100). Opmerking: FR en DE weggelaten

Figuur 7: Bijdrage pensioensector gerelateerd aan de grootte van de pensioensector (gemeten door beheerd vermogen pensioenfondsen). Geïndexeerd naar Nederland (NL=100). Opmerking: FR en DE weggelaten

Figuur 8: Bijdrage investeringsfondsen gerelateerd aan de grootte van de investeringssector (gemeten door beheerd vermogen investeringsfondsen). Geïndexeerd naar Nederlandse bijdrage (NL=100). Opmerking: AT, FR en ES weggelaten, data ontbreekt

Wanneer we de totale financiële sector opsplitsen in vier verschillende segmenten, blijkt dat de Nederlandse kredietinstellingen relatief veel voor toezicht betalen (zie figuur 5). Dit resultaat correspondeert met de relatief hoge tarieven voor doorlopend toezicht die berekend werden voor de intuïtieve ‘grote’ en ‘kleine bank’.

De reden van de relatief hoge toezichtskosten voor de kredietinstellingensector in Nederland kan zijn dat wanneer een afzonderlijke toezichthouder voor banken naast een centrale bank bestaat, een deel van de toezichtsactiviteiten van het bankwezen ‘verborgen’ plaatsvindt en niet aan de sector wordt doorberekend. In Nederland bestaat er naast de centrale bank geen andere prudentieel toezichthouder, en de kosten van ‘verborgen’ activiteiten worden eveneens doorbelast. Wanneer we de andere landen in figuur 5 in ogenschouw nemen, blijkt het inderdaad zo te zijn dat er een aparte toezichthouder naast de centrale bank bestaat (in Ierland is de toezichthouder een autonome entiteit binnen de centrale bank). Toezichtsactiviteiten vinden hier kosten technisch gezien ‘verborgen’ plaats

bij de centrale bank. De rol van de centrale bank als toezichthouder lijkt dan ook een belangrijke rol te spelen in de doorberekening van kosten aan kredietinstellingen.

Ook de bijdrage van de Nederlandse verzekeringssector is in vergelijking met de andere EU lidstaten relatief gezien hoog (zie figuur 6). Dit resultaat komt overeen met de berekeningen van de tarieven voor het doorlopende toezicht voor de intuïtieve levensverzekeraars. In overweging moet worden genomen om de tarieven voor verzekeraars enigszins te verlagen.

In tegenstelling tot de kredietinstellingensector en verzekeringssector, impliceert figuur 7 dat de Nederlandse pensioensector relatief het minst bijdraagt aan toezichtkosten (behalve Spanje dat helemaal geen toezichtkosten aan pensioenfondsen doorberekent). Het VK berekent, wanneer we het Pension Protection Fund ook meenemen, de meeste kosten door aan dit segment van de financiële sector. Echter, wanneer we de bijdrage voor het Pension Protection Fund achterwege laten, is de bijdrage van de pensioensector in het VK ongeveer gelijk aan de Nederlandse bijdrage. De relatief lage kosten voor dit segment van de markt kan het resultaat zijn van schaalvoordelen (de pensioensector is relatief groot in Nederland en het VK).

Tot slot wijst figuur 8 erop dat Nederlandse investeringsfondsen een relatief gezien gemiddelde bijdrage leveren in de kosten van het toezicht.

De effectenmarkt is een sector die uit de bovenstaande analyse is gelaten. Aangezien de meeste landen in de analyse maar één beurs hebben, leent dit voorbeeld zich om de beurzen direct te vergelijken. De heffing voor beurzen verschilt evenals bij de andere sectoren tussen landen. De methodiek van kostendoorberekening, en het uiteindelijke resultaat in de kosten, is minder transparant dan bij andere sectoren. Een oorzaak hiervan is de diversiteit in diensten die een beurs kan aanbieden, uiteenlopend van handel in aandelen of derivaten tot het uitvoeren van clearing en settlement van transacties. Sommige toezichthouders heffen een vast bedrag voor de beurs als geheel, of aparte diensten van een beurs. Andere toezichthouders heffen een startbedrag over deze aparte diensten en daarboven een variabel tarief afhankelijk van de schaal van diensten. Weer andere toezichthouders heffen een variabel tarief over het operationeel resultaat van de beurs als geheel. Dit laatste impliceert dat de kosten voor uitvoering van het toezicht in dit land geen directe link kennen met de inkomsten die voortvloeien uit de tarifiering van het toezicht.

Het voorbeeld NYSE-Euronext kan de verschillende methoden in doorberekening enigszins verduidelijken. Euronext is actief in meerdere lidstaten, onder andere in Nederland en Frankrijk. In deze twee landen voert Euronext nagenoeg dezelfde activiteiten uit, met uitzondering van de valutahandel in Amsterdam die niet in Frankrijk plaatsvindt. Het omgekeerde geldt voor handel in grondstoffen. Qua schaal verwerkt Parijs 3x meer aandelentransacties dan Amsterdam, en 2/3 van de derivatentransacties van Amsterdam. Aan Euronext Amsterdam en Parijs worden op verschillende manieren kosten doorberekend door de toezichthouder. In Frankrijk betaalt een effectenbeurs 0,3%

van het operationele resultaat aan financieel toezicht. In Nederland betaalt een effectenbeurs naar activiteit (vast tarief) en naar de schaal van deze activiteit (variabel). Indicaties wijzen uit dat Euronext Parijs ruim € 800 duizend betaalt aan toezicht (operationeel resultaat ruim € 250 miljoen). Euronext Amsterdam betaalt ruim € 1,5 miljoen aan toezicht. Omgerekend zou Euronext Amsterdam ruim € 100 duizend (operationeel resultaat een kleine € 38 miljoen) betalen wanneer deze in Frankrijk gevestigd zou zijn. Omgekeerd is het nagenoeg onmogelijk om de kosten voor de Parijse beurs in Amsterdam uit te rekenen op basis van beschikbare data. Bovenstaande data zijn indicaties over 2005.

Niettemin zijn de bovenstaande bevindingen slechts bruikbaar voor globale conclusies. Er bestaan namelijk grote verschillen in de aard van de financiële sectoren in de desbetreffende landen, zoals het aantal en de grootte van de financiële instellingen. Ook moeten de resultaten gecorrigeerd worden voor de omvang en intensiteit van de taken van de verschillende toezichthouders. Een overzicht van de verschillende taken van toezicht is dan ook wenselijk om een beter beeld te krijgen van de kosten (en baten) van toezicht voor de financiële sector in de verschillende Europese landen.

Bijlagen

I. Overzicht financiering van de toezichthouders en kenmerken tarievenstructuren

De 'Commissie voor het Bank -, Financie – en Assurantiewezen' (CBFA) is de toezichthouder van de **Belgische** financiële dienstensector. De kosten van CBFA worden volledig gedekt door onder toezicht staande financiële instellingen. De Belgische toezichthouder int een vooruitbetaling van financiële instellingen. Aan het eind van het jaar worden de daadwerkelijke toezichtkosten verrekend met de vooruitbetalingen, omdat de financiële instellingen alleen voor de daadwerkelijke toezichtskosten hoeven te betalen. De tarieven van CBFA kenmerken zich door een vast tarief, een proportioneel tarief of een mix hiervan. Naast CBFA is het 'Rentenfonds' een onafhankelijke instelling die toezicht houdt op de gereguleerde secundaire markt in lineaire obligaties, gesplitste effecten en schatkistcertificaten uitgegeven door de Belgische staat. Het Rentenfonds rekent geen toezichtkosten door aan financiële instellingen.

De **Finse** toezichthouder (Rahoitustarkastus of RATA) heft een vast tarief, een variabel tarief of een combinatie hiervan. Het variabele tarief is gebaseerd op het balanstotaal, de jaarlijkse omzet of de totale waarde van beleggingen. De 'Insurance Supervisory Authority' (ISA) is verantwoordelijk voor het toezicht op verzekeraars en pensioenfondsen. ISA berekent zowel een vast als een variabel tarief door aan verzekeraars en pensioenfondsen. De Finse variabele tarieven zijn enkel een percentage van de tariefbasis (men gebruikt geen verschillende tariefbanden). Dit leidt tot een lineair systeem van tarieven (vergelijkbaar met een vlakke belasting). De toezichtskosten van RATA en ISA worden volledig gefinancierd door de private sector.

In **Frankrijk** zijn de 'Commissie Bancaire' (CB) en 'Comite des établissements de credit et des asse don es d'investissement' (CECEI) verantwoordelijk voor het banktoezicht. De kosten worden volledig gedekt door publieke middelen. De banken dragen in zijn geheel niet bij in de kosten van toezicht. 'Autorité des Marchés Financiers' (AMF) is verantwoordelijk voor het toezicht op financiële tussenpersonen en infrastructuur. De 'Autorité de controle des assurances et des mutuelles' (ACAM) en het 'Comite des entreprises d'assurance' (CEA) houden toezicht op verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen. De tarieven die aan verzekeringsmaatschappijen worden doorberekend zijn gebaseerd op het verkoopresultaat (in 2007, 0.0012% van de opbrengst in 2006). Data over de tarieven die worden doorberekend door AMF ontbreekt.

'Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht' (BaFin) is de **Duitse** toezichthouder op de financiële markten. Om toezicht te houden op banken werkt BaFin bovendien nauw samen met de 'Bundesbank'. De Bundesbank is onder andere betrokken bij het opstellen van prudentiële wetgeving om een op stabiliteit gericht regelgevend systeem te verzekeren. De Bundesbank rekent alleen kosten van inspecties door aan financiële instellingen. BaFin dekt al haar uitgaven met inkomsten van de financiële sector. BaFin heft tarieven voor vergunningen en tarieven voor kosten van een bijzonder

complexe activiteit van een individuele instelling. Overige kosten van BaFin worden gedekt door deze kosten proportioneel toe te wijzen aan financiële instellingen (lineair systeem). Om de kosten te financieren, heffen zij een vooruitbetaling op financiële instellingen, die in twee termijnen moet worden voldaan (15 januari en 15 juli). In het daaropvolgende jaar worden de daadwerkelijke kosten bepaald en verrekend met de vooruitbetalingen. BaFin verdeelt de kosten over drie segmenten: de banken en financiële dienstenindustrie, de verzekering- en pensioensector en de effectenhandel. Het is ook mogelijk dat een financiële instelling voor meerdere groepen wordt aangeslagen.

De **Ierse** 'Financial Services Regulatory Authority' (IFSRA) is verantwoordelijk voor het toezicht op alle financiële diensteninstellingen, behalve pensioenfondsen. IFSRA is een autonome entiteit binnen de 'Central Bank & Financial Services Authority of Ireland' en wordt gedeeltelijk door de staat en gedeeltelijk door de financiële markt gefinancierd. IFSRA heft een jaarlijks financieringstarief voor doorlopende toezichtskosten, maar er bestaan geen heffingen voor vergunningen enz. De tarievenstructuur van IFSRA wordt gekenmerkt door een vast tarief en een proportioneel tarief. De hoogte van het proportionele tarief wordt bepaald naar rato van de verdeelsleutel, gerelateerd aan de gegevens met betrekking tot de desbetreffende maatstaf. De prijzen zijn gebaseerd op een degressief systeem: hoe groter de heffingsgrondslag, hoe minder de financiële instelling relatief betaalt voor toezicht. Grote financiële bedrijven betalen dus relatief gezien minder dan kleinere bedrijven. Echter, zeer kleine financiële instellingen komen niet in aanmerking voor het proportionele tarief (de eerste bandbreedte gaat gepaard met een nultarief). Zij betalen alleen een vast minimum tarief. De 'Raad van Pensioenen' (TPB) is verantwoordelijk voor toezicht van de pensioenfondsen in Ierland. TPB heft een proportioneel tarief.

In **Luxemburg** is de 'Commission de surveillance du secteur financier' (CSSF) verantwoordelijk voor het toezicht van de financiële sector, met uitzondering van de verzekeringssector en sommige pensioenfondsen. De Commissariat aux Assurances (CaA) is verantwoordelijk voor het toezicht van de verzekeringssector en bepaalde types van pensioenfondsen. CSSF berekent slechts vaste tarieven aan instellingen door. Dientengevolge betalen kleine financiële instellingen relatief meer dan grote instellingen.

Het **Nederlandse** toezichtstelsysteem wordt gekenmerkt door twee toezichthouders die verschillen in hun aard van toezicht. 'De Nederlandsche Bank' (DNB) is de prudentieel toezichthouder en de 'Autoriteit Financiële Markten' (AFM) is de gedragstoezichthouder in Nederland. De tarieven van DNB en AFM worden berekend door middel van een vast minimumtarief plus een variabel tarief. Het variabele tarief wordt bepaald aan de hand van een verdeelsleutel. De tarievenstructuren van DNB en AFM worden gekenmerkt door een degressief betalingssysteem. De toezichtskosten in Nederland worden gedekt door zowel private als publieke middelen (ongeveer 80% wordt door de markt gefinancierd).

In **Oostenrijk** wordt toezicht gehouden op de volledige financiële markt door 'Finanzmarktaufsicht' (FMA). Voor het banktoezicht wordt FMA bijgestaan door de Centrale Bank van Oostenrijk, die

vooral inspecties ter plekke uitvoert. Ongeveer 85% van de totale toezichtskosten worden gedragen door de onder toezicht staande financiële instellingen. De Republiek Oostenrijk draagt jaarlijks een vast bedrag bij (EUR 3,5 miljoen). De totale kosten (minus de bijdrage van de Republiek en minus kosten die direct voor bepaalde diensten worden aangerekend) worden door FMA proportioneel doorberekend aan de financiële instellingen. De direct voor bepaalde diensten doorberekende kosten vloeien vooral voort uit het banktoezicht en zijn in belangrijke mate toezichtstarieven voor investeringsfondsen. Meer gedetailleerde gegevens over de Oostenrijkse toezichtstarieven ontbreken.

In **Portugal** is de 'Banco de Portugal' (BdP) de toezichthouder op kredietinstellingen, investeringsfondsen en financiële bedrijven. Het 'Portuguese Insurance Institute' (ISP) is de prudentieel toezichthouder van verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen. Verder is 'Comissão do Mercado de Valores Mobiliários' (CMVM) verantwoordelijk voor het toezicht op financiële tussenpersonen in de effectenmarkt. BdP rekent geen toezichtskosten door aan de markt. CMVM daarentegen wordt volledig gefinancierd door de private markt. Zij heft eenmalige tarieven voor vergunningen enz. en tarieven voor doorlopend toezicht (als percentage van de desbetreffende grondslag). ISP berekent ook kosten door aan de onder toezicht staande instellingen.

In **Spanje** wordt toezicht gehouden op de financiële sector door 'Banco de España', 'Dirección General de Seguros y Fondos de Pensiones' (DGSFP) and 'Dirección and Comisión Nacional del Mercado de Valores' (CNMV). De Spaanse centrale bank houdt toezicht op kredietinstellingen. DGSFP is geïntegreerd in het Ministerie van Economische Zaken en is verantwoordelijk voor het toezicht op de verzekering- en pensioensector. CNMV is verantwoordelijk voor het controleren van en het inspecteren van de Spaanse effectenbeurzen en de activiteiten van alle deelnemers in die markten. Alleen CNMV belast kosten door aan haar onder toezicht staande instellingen. De tarieven worden gekenmerkt door proportionele tarieven. Alleen leden van effectenbeurzen en leden van secundaire markten betalen een progressief tarief; hoe meer transacties men verricht op een effectenbeurs of secundaire markt, des te meer men relatief bijdraagt in de kosten van het toezicht.

'Finansinspektionen' (FI) is de **Zweedse** toezichthouder op de totale financiële sector. De toezichtskosten worden volledig gefinancierd door de financiële instellingen. Het Zweedse tariefensysteem kenmerkt zich door een relatief grove indeling van categorieën van instellingen. De toezichtstarieven worden berekend door middel van een proportioneel tarief (geen vast tarief). Dit tarief wordt berekend aan de hand van een verdeelsleutel (als percentage van de tariefband). De tarieven worden grotendeels berekend op basis van het balanstotaal. FI maakt gebruik van een degressief systeem; hoe groter de grondslag, hoe minder de financiële instelling relatief bijdraagt. FI gebruikt een maximumpercentage en een minimumbedrag dat ten laste ligt aan de financiële instelling.

In het **Verenigd Koninkrijk** is de 'Financial Services Authority' (FSA) verantwoordelijk voor toezicht van de financiële dienstensector. FSA wordt volledig gefinancierd door de financiële instellingen. De

tarieven worden toegerekend aan categorieën van instellingen door middel van een verdeelsleutel. De tarieven zijn degressief. Naast FSA is 'The Pensions Regulator' (TPR) verantwoordelijk voor toezicht op pensioenfondsen. De heffing van TPR is gebaseerd op het totale aantal leden in het fonds. Naast het tarief dat doorberekend wordt door TPR, moeten pensioeninstellingen een tarief van inschrijving betalen en een verplicht tarief voor het Pension Protection Fund (PPF). De heffing van de Bescherming van het Pensioen is gebaseerd op pensioenfonds gerelateerde factoren (het niveau van aansprakelijkheid met betrekking tot de leden) en risicogebaseerde factoren (www.pensionprotectionfund.org.uk).

II. Berekening toezichtskosten voorbeeldinstellingen

Intuitive bank	Assumed figures 'large' bank (EUR Millions)	Assumed figures 'small' bank (EUR Millions)
Balance sheet base (consolidated)	800.000	150.000
Balance sheet base (unconsolidated)	170.000	30.000
Required regulatory capital (consolidated)	22.000	4000
Required regulatory capital (unconsolidated)	5.000	900
Retail lending and retail deposits (cons.)	60.000	10.714
Modified Eligible Liabilities (consolidated)	40.000	7.143
Risk Weighted Assets (consolidated)	280.000	50.000

Tabel 1: assumed data of an intuitive 'large' and 'small' bank

Intuitive life insurer	Assumed figures 'large' life insurer (EUR)	Assumed figures 'small' life insurer (EUR)
Gross premium income (consolidated)	582.650.000	100.000.000
Gross premium income (unconsolidated)	488.000.000	85.000.000
Net premium income (consolidated)	577.775.000	99.163.000
Balance sheet base (consolidated)	5.000.000.000	850.000.000
Technical provisions (consolidated)	1.873.844.000	325.000.000
Technical provisions (unconsolidated)	1.571.000.000	270.000.000

Tabel 2: assumed data of an intuitive 'large' and 'small' life insurer

Country	Composition fee	Fee payable (EUR)	
		'large' bank	'small' bank
Finland	Fixed fee	6.000	6.000
	Prop. fee based on uncons. balance sheet total	4.675.000	825.000
	Prop. fee based on uncons. capital requirement	3.000.000	540.000
	Total fee	7.675.000	1.371.000
Ireland	Fixed fee	4.500	4.500
	Prop. Fee based on cons. capital requirement	471.670	366.860
	Additional consumer fixed fee	1.500	1.500
	Prop fee based on retail lending + retail deposits	466.790	230.653
Total fee	944.460	603.513	
Netherlands	Fixed fees (AFM + DNB)	33.500	33.500
	Prop. fees based on RWA (AFM + DNB)	5.100.500	2.644.500
	Total fee	5.134.000	2.678.000
Portugal	Total fee	0	0
Sweden	Prop. fee based on cons. balance sheet total	7.489.899	1.444.899
	Total fee	7.489.899	1.444.899
UK	Fixed fee	220	220
	Prop. fee based on Modified Eligible Liabilities	1.804.940	324.478
	Additional fixed fee for banks	2.935	2.935
	Prop. fee based on Modified Eligible Liabilities	25.095	0
	Total fee	1.833.190	327.633

Tabel 3: fees charged to an intuitive 'large' and 'small' bank in the different countries (using the fee structures)

Country	Composition fee	Fee payable (EUR)	
		'large' life insurer	'small' life insurer
Finland	Fixed fee	7.480	7.480
	Prop. fee based on gross premiums written	104.877	18.000
	Prop fee based on technical provisions	35.603	6.175
	Total fee	147.960	31.655
Ireland	Fixed fee	4.500	4.500
	Prop. fee based on gross premium income	25.854	3.869
	Additional consumer fixed levy	1.500	1.500
	Prop. cons. fee based on gross premium income	91.542	25.505
	Total fee	123.396	35.374
Netherlands	Fixed fees (AFM +DNB)	1.431	1.431
	Prop. fees based on prem. income (AFM+DNB)	322.074	60.327
	Total fee	323.505	61.758
Portugal	Prop. fee based on net premium income	288.889	50.000
	Total fee	288.889	50.000
Sweden	Prop. fee based on total balance sheet (cons.)	82.021	26.827
	Total fee	82.021	26.827
UK	Fixed fees	506	506
	Prop fee based on premium income (uncons.)	508.815	107.355
	Prop fee based on uncons. math. reserves	55.194	11.643
	Total fee	564.515	119.504
On average		255.048	54.186

Tabel 4: fees charged to an intuitive 'large' and 'small' life insurer in the different countries (using the fee structures)

III. Bijdrage in de kosten van financiële toezichthouders door de financiële sector

Country	ISO ¹ code	Supervising authorities	Contribution financial sector 2006 (EUR Millions)
Austria	AT	Österreichische Nationalbank (OENB)	0
		Austrian Financial Market Authority (FMA)	17,3
Belgium	BE	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA)	59,7
		Rentenfonds	0
Finland	FI	Rahoitustarkastus (RATA)	17,5
		Vakuutusvalvontavirasto (Insurance Supervising Authority) (ISA)	5,9
France	FR	Commission bancaire (CB)	0
		Comite des établissements de crédit et des entreprises d'investissement (CECEI)	0
		Autorité des marchés financiers (AMF)	53,8
		Autorité de contrôle des assurances et des mutuelles (ACAM)	24,8
		Comite des entreprises d'assurance (CEA)	0
Germany	DE	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin)	136,6
		Deutsche Bundesbank	Onsite inspections
Ireland	IE	Irish Financial Services Regulatory Authority (IFSRA)	21,2
		The Pensions Board (TPB)	4,6
Luxembourg	LU	Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF)	32,7
		Commissariat aux Assurances (CaA)	2,4
Netherlands	NL	De Nederlandsche Bank (DNB)	75,6
		Autoriteit Financiële Markten (AFM)	48,7
Portugal	PT	Comissão do Mercado de Valores Mobiliários (CMVM)	18,4 ²
		Banco de Portugal (BdP)	0
		Instituto de Seguros de Portugal (ISP)	17,2
Spain	ES	Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV)	46,3
		Banco de España	0
		Dirección General de Seguros y Fondos de Pensiones (DGSFP)	0
Sweden	SE	Finansinspektionen (FI)	23,3
United Kingdom	UK	Financial Services Authority (FSA)	404,5
		The Pensions Regulator (TPR)	65,4 ³
		Pension Protection Fund (PPF)	843,7

Table 5: bijdrage van financiële markt in de toezichtkosten van toezichthouders

¹ International Organization for Standardisation (ISO)

² Cijfer 2005

³ Cijfer 2005/06